

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004

2009

Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου

1998/0031(AVC)

31.3.2006

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Επιτροπής Διεθνούς Εμπορίου

προς την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων

σχετικά με την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τη σύναψη της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους αφενός και του Τουρκμενιστάν αφετέρου
(COM(1997)0693 – 5606/1998 – C4-0371/1998 – 1998/0031(AVC))

Συντάκτης γνωμοδότησης: Daniel Caspary

PA_Leg

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ιστορικό

Οι σχέσεις μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Τουρκμενιστάν καλύπτονται επί του παρόντος από τη συμφωνία για το εμπόριο και την οικονομική και εμπορική συνεργασία, η οποία συνήφθη μεταξύ των Κοινοτήτων και της ΕΣΣΔ το 1989. Οι διαπραγματεύσεις για μία συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (ΣΕΣΣ) με το Τουρκμενιστάν ολοκληρώθηκαν στις 24 Μαΐου 1997. Η διαβούλευση με το Κοινοβούλιο σχετικά με τη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας έγινε στις αρχές του 1998 (αρμόδια επιτροπή: Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, εισηγήτρια κ. Lalumière), αλλά το Κοινοβούλιο αποφάσισε να μην εκπονήσει έκθεση λόγω της απουσίας βελτίωσης της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στις 24 Φεβρουαρίου 1998 ξεκίνησε η διαδικασία για τη σύναψη ενδιάμεσης συμφωνίας, προκειμένου να καλύψει το χρονικό διάστημα μέχρι να τεθεί σε ισχύ η ΣΕΣΣ και η οποία αφορά το εμπόριο και μέτρα που συνδέονται με το εμπόριο. Η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της σχετικά με την ενδιάμεση συμφωνία στις 26 Μαΐου 2000 (συντάκτης ο κ. Ιωάννης Σουλαδάκης), αλλά η Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργεια, η αρμόδια επί της ουσίας επιτροπή, αποφάσισε να μην προχωρήσει με την έκθεσή της, και πάλι για λόγους ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η απόφαση επικυρώθηκε από τα ψηφίσματα της Ολομέλειας τον Μάρτιο του 2001 και τον Οκτώβριο του 2003. Η ενδιάμεση συμφωνία αποτελεί αντικείμενο χωριστής έκθεσης, για την οποία αρμόδια επί της ουσίας επιτροπή είναι η Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου, ενώ η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων θα εκπονήσει μία γνωμοδότηση.

Εξελίξεις μετά την εκκίνηση της διαδικασίας σύναψης των συμφωνιών

Σημαντικός παράγοντας στην αναστολή των εργασιών σχετικά με αυτές τις συμφωνίες υπήρξε η απόφαση που ελήφθη τον Δεκέμβριο του 1999 για την άρση όλων των περιορισμών σχετικά με τη θητεία του κ. Νιγάζον, καθιστώντας τον ισόβιο Πρόεδρο. Μετά από μία φαινομενική απόπειρα δολοφονίας του Προέδρου τον Νοέμβριο του 2002, ακολούθησε κύμα συλλήψεων και δικών-παρωδία κατά των προσώπων που εμπλέκονταν στην επίθεση, πολλοί από τους οποίους κατηγορήθηκαν ότι συνδέονται με την εξόριστη αντιπολίτευση. Αυτή η κατάσταση συνοδεύθηκε από νέους δρακόντειους ελέγχους της ελεύθερης κυκλοφορίας και της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, συμπεριλαμβανομένων αυστηρών υποχρεώσεων καταχώρισης οποιασδήποτε δημόσιας συνάθροισης και νέων όρων καταχώρισης για όλες τις θρησκευτικές ομάδες και τις ομάδες της κοινωνίας των πολιτών.

Πιο πρόσφατα το Τουρκμενιστάν ενέκρινε νόμο κατά της παιδικής εργασίας και δέχτηκε επισκέψεις από τον εισηγητή του ΟΑΣΕ για τις εθνικές μειονότητες. Ωστόσο, δεν έχει ακόμα επικυρώσει και εφαρμόσει πολλές συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Η οικονομία του Τουρκμενιστάν

Το Τουρκμενιστάν έχει σημειώσει τη μικρότερη μεταβατική πρόοδο από όλες τις χώρες στην περιοχή. Λίγες μόνο κρατικές επιχειρήσεις ιδιωτικοποιήθηκαν και η κυβέρνηση εξακολουθεί να ελέγχει αυστηρά την παραγωγή και τις εξαγωγές αερίου, πετρελαίου και βάμβακος, καθώς

και ορισμένων άλλων βιομηχανικών κλάδων. Η γερμανική Siemens και η γαλλική Alcatel συμμετέχουν στην αναβάθμιση των τηλεφωνικών κέντρων της χώρας. Ωστόσο, οι άμεσες επενδύσεις εξωτερικού παραμένουν χαμηλές σε σύγκριση με άλλες χώρες με πλούσια ενεργειακά αποθέματα στην Κεντρική Ασία.

Σύμφωνα με την έκδοση «Statistical Review of World Energy» (Στατιστική Επιθεώρηση για την παγκόσμια ενέργεια) της εταιρείας «BP», στα τέλη του 2002 το Τουρκμενιστάν κατατάσσεται στη 15η θέση παγκοσμίως όσον αφορά τα αποδεδειγμένα αποθέματα αερίου, με ποσοστό 1,3% του παγκόσμιου συνολικού αποθέματος, ενώ από τις πρώην σοβιετικές Δημοκρατίες, κατατάσσεται δεύτερο μετά τη Ρωσία. Τα αποδεδειγμένα αποθέματα πετρελαίου ανέρχονται σε 500 εκατομμύρια βαρέλια στα τέλη του 2002, ή 0,1% του παγκόσμιου συνολικού αποθέματος. Το πετρέλαιο και το αέριο αντιπροσωπεύουν περίπου τα τρία τέταρτα των εσόδων της χώρας από εξαγωγές.

Η γεωργία είναι ο άλλος μεγάλος οικονομικός κλάδος, αντιπροσωπεύοντας σχεδόν το 30% του ΑΕγχΠ. Η κατεργασία του βαμβακιού αναπτύχθηκε, καθώς ποσοστό 30% των ινών βαμβακιού υφίσταται κατεργασία στο εσωτερικό της χώρας (σε σύγκριση με ποσοστό 3% το 1992). Η κυβέρνηση εστιάζει επίσης στην ανάπτυξη της βιομηχανίας πετρελαιοχημικών.

Πτυχές της συμφωνίας που συνδέονται με το εμπόριο

Αυτή η συμφωνία για το εμπόριο και την οικονομική και εμπορική συνεργασία ακολουθεί το πρότυπο των συμφωνιών που έχουν συναφθεί με τις υπόλοιπες δημοκρατίες της κεντρικής Ασίας. Από τη σκοπιά του εμπορίου, τα βασικά στοιχεία περιλαμβάνουν:

- μία δέσμευση για απελευθέρωση του εμπορίου σύμφωνα με τους κανόνες του ΠΟΕ·
- τον σκοπό προώθησης του εμπορίου και των επενδύσεων, ιδίως στον τομέα της ενέργειας, και των αρμονικών σχέσεων μεταξύ των μερών και, ως εκ τούτου, της καλλιέργειας της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης·
- τη ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους και την κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών (με την επιφύλαξη των ρητρών διασφάλισης)·
- δέσμευση του Τουρκμενιστάν να πετύχει πρότυπα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας παρόμοια με τα πρότυπα που ισχύουν στην Κοινότητα εντός πέντε ετών· και
- προσέγγιση της νομοθεσίας του Τουρκμενιστάν με τη νομοθεσία της Κοινότητας.

Πρέπει να επικυρωθεί η συμφωνία.

Παρόλο που είναι σαφές ότι η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Τουρκμενιστάν απέχει παρασάγγας από ένα ικανοποιητικό επίπεδο, μία εξέταση αυτού του ζητήματος δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία της Επιτροπής Διεθνούς Εμπορίου. Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η ΕΕ διατηρεί συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με τις υπόλοιπες τέσσερις δημοκρατίες της κεντρικής Ασίας και ότι καθεμία περιέχει διάταξη με την οποία προβλέπεται η μονομερής αναστολή της, εάν παραβιαστεί κάποια από τις βασικές αρχές. Αυτή ακριβώς η διάταξη έδωσε στην ΕΕ τη δυνατότητα να αναστείλει στοιχεία της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ ΕΕ και Ουζμπεκιστάν, ως απάντηση στα γεγονότα που σημειώθηκαν στο Adijan στις 13 Μαΐου 2005. Επιπλέον, όπως και με άλλες συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, η υπό εξέταση συμφωνία καθιερώνει μία

κοινοβουλευτική επιτροπή συνεργασίας και άλλους μηχανισμούς με σκοπό τον ενισχυμένο διάλογο, οι οποίοι αναμένεται να παράσχουν βελτιωμένους μηχανισμούς για τη μετάδοση των απόψεων της ΕΕ σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις πολιτικές αξίες.

Από τη σκοπιά του εμπορίου, η αντικατάσταση της ισχύουσας συμφωνίας με την πρώην Σοβιετική Ένωση σαφώς βοηθά. Ακόμα και αν κάποιος ενδέχεται να αμφιβάλλει κατά πόσο ορισμένα στοιχεία είναι ρεαλιστικά –όπως ότι το Τουρκμενιστάν θα πετύχει τα πρότυπα προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας της ΕΕ εντός 5 ετών από τη θέση της συμφωνίας σε ισχύ– θα προσφέρει τουλάχιστον ένα σαφές και σύμφωνο με τον ΠΟΕ σημείο αναφοράς, βάσει του οποίου μπορεί να υπολογισθεί η πρόοδος.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου καλεί την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, που είναι αρμόδια επί της ουσίας, να συμπεριλάβει στη σύστασή της τις ακόλουθες προτάσεις:

1. υπενθυμίζει ότι οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Τουρκμενιστάν εξακολουθούν να διέπονται από τη συμφωνία του 1989 για το εμπόριο και την οικονομική και εμπορική συνεργασία μεταξύ των Κοινοτήτων και της τότε ΕΣΣΔ· επισημαίνει, ωστόσο, ότι η υπογραφή της προτεινόμενης συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας αποτελεί δεσμευτική πράξη με ισχυρές πολιτικές επιπτώσεις·
2. σημειώνει ότι η διαδικασία σύναψης συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ξεκίνησε σε μία χρονική στιγμή που η ΕΕ είχε 15 κράτη μέλη και ζητεί από την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι, μέχρι να τεθεί σε ισχύ η συμφωνία, όλα τα κράτη μέλη πέραν πάσης αμφιβολίας θα απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα και τα ίδια πλεονεκτήματα·
3. πιστεύει ότι οι βελτιωμένες εμπορικές σχέσεις μπορούν να συμβάλουν στην οικοδόμηση δεσμών μεταξύ ατόμων και κοινωνιών, οι οποίοι με την πάροδο του χρόνου μπορούν να συνεισφέρουν θετικά στην πολιτική κατάσταση στο Τουρκμενιστάν· είναι, ωστόσο, της άποψης ότι η τρέχουσα φοβερή κατάσταση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Τουρκμενιστάν αποτελεί ανυπέβλητο εμπόδιο για την ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και της χώρας αυτής και την έναρξη ενός γνήσιου πολιτικού διαλόγου· αναμένει, ως εκ τούτου, συγκεκριμένη πρόοδο στον τομέα αυτό από τις αρχές του Τουρκμενιστάν και θεωρεί ότι αυτό αποτελεί προκαταρκτική προϋπόθεση για την υπογραφή της ΣΕΣΣ·
4. τονίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει να αυξήσει την ποικιλία του ενεργειακού εφοδιασμού και ότι το Τουρκμενιστάν διαθέτει σημαντικά αποθέματα αερίου και πετρελαίου·
5. χαιρετίζει τη δέσμευση για απελευθέρωση του εμπορίου σύμφωνα με τους κανόνες του ΠΟΕ, η οποία περιλαμβάνεται στη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας·
6. επισημαίνει τις προσπάθειες του Τουρκμενιστάν να πετύχει, εντός 5 ετών από τη θέση της συμφωνίας σε ισχύ, ένα επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής, βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, παρόμοιο με αυτό που υπάρχει στην Κοινότητα, αλλά ζητεί από την Επιτροπή να εξετάσει τον βαθμό στον οποίο εκπληρώθηκαν αυτές οι δεσμεύσεις σε άλλες συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας·
7. συνιστά στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων να παρακολουθήσει εκ του σύνεγγυς την κατάσταση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών και να διαθέτει επαληθεύσιμα στοιχεία για σημαντική βελτίωση στον τομέα αυτό, πριν δώσει την έγκρισή της για την σύναψη αυτής της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας·

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Τίτλος	Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τη σύναψη της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους αφενός και του Τουρκμενιστάν αφετέρου
Έγγραφο αναφοράς	COM(1997)0693 – 5606/1998 – C4–0371/1998 – 1998/0031(AVC)
Επιτροπή αρμόδια επί της ουσίας	AFET
Γνωμοδότηση της Ημερομ. αναγγελίας στην ολομέλεια	INTA16.9.2004
Ενισχυμένη συνεργασία - ημερομηνία αναγγελίας στην ολομέλεια	No
Συντάκτης(τρια) γνωμοδότησης Ημερομηνία ορισμού	Daniel Caspary 18.1.2005
Συντάκτης(τρια) γνωμοδότησης που αντικαταστάθηκε	
Εξέταση στην επιτροπή	12.7.2005 23.11.2005
Ημερομηνία της έγκρισης	21.3.2006
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+: 15 -: 0 0: 3
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Jean-Pierre Audy, Enrique Barón Crespo, Daniel Caspary, Giulietto Chiesa, Christofer Fjellner, Sajjad Karim, Caroline Lucas, David Martin, Javier Moreno Sánchez, Γεώργιος Παπαστάμκος, Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Tokia Saïfi, Peter Šťastný, Robert Sturdy, Daniel Varela Suanzes-Carpegna, Zbigniew Zaleski
Αναπληρωτής(ές) παρών(όντες) κατά την τελική ψηφοφορία	Antolín Sánchez Presedo, Frithjof Schmidt
Αναπληρωτής(ές) (άρθρο 178, παρ. 2) παρών(όντες) κατά την τελική ψηφοφορία	
Παρατηρήσεις (πληροφορίες που διατίθενται σε μία μόνο γλώσσα)	